

Drage bralke, dragi bralci,

Pred vami je tretja (in zaključna) letošnja številka revije *Družboslovne razprave*. Ta v nasprotju s prejšnjo (dvojno) številko ni tematska, pač pa zajema nabor samostojnih člankov in recenzij knjig, ki pokrivajo širok spekter aktualnih tematik in razprav tako na področju družboslovja in humanistike nasploh kot v ožjem, jugovzhodnoevropskem regionalnem kontekstu. Končni rezultat je vsaj toliko kompleksen, kot je videti; procesiranje in sestavljanje te številke namreč lahko označiva kot svojevrsten izziv, in ravno zato bi pričujoči uvodni zapis posvetili vsem tistim, ki so tvorno sodelovali pri celotnem procesu. Prav posebej se zahvaljujema avtoricam in avtorjem člankov ter anonimnim recenzentkam in recenzentom. Nevidno delo slednjih je namreč eden od ključnih mehanizmov zagotavljanja kakovosti naše revije. Strast do produkcije znanja in stalna skrb za visoke standarde znanstvenih publikacij, ki odlikujeta naše recenzente, pomembno sooblikujeta vsebino *Družboslovnih razprav*, čeprav ostajajo recenzentska imena pod površjem objavljenih besedil.

Recenzentski postopek je nujna sestavina *Družboslovnih razprav*; brez recenziranja revije ni. Kot glavni urednici imava pravico in odgovornost vsako formalno, strukturno ali tematsko neprimerno besedilo zavrniti še pred recenzentskim postopkom, člankom, ki postopka niso prestali, pa objave ne smeva ponuditi. Vsako besedilo, ki ga prejmemo v uredništvo in zanj presodimo, da je zrelo za recenzijsko obravnavo, zato najprej anonimiziramo in pošljemo dveh področnima strokovnjakoma ali strokovnjakinjama oziroma – kadar takšne kombinacije ni – t. i. generalistu ali generalistki in področnemu strokovnjaku oziroma strokovnjakinji, da ga pregledata, analizirata in posredujeta napotke za izboljšave. Ta model odraža sodobne trende v znanstveni produkciji vednosti. Vse od konca druge svetovne vojne in še posebej v 21. stoletju velja namreč recenzentski postopek za »nega od temeljnih pogojev možnosti akademske vednosti in konstrukcije njene vrednosti« (Biagioli 2002: 11). S tem nikakor ne zanikava številnih upravičenih skrbi glede objektivnosti, namenskosti in konstruktivnosti samega postopka, zaradi katerih se tudi uredniki pogosto preizprašujejo o optimalnosti sprejetih modelov preverjanja besedil, ki naj bi preprečevali goljufijo v znanosti in prispevali k poenotenju akademskega diskurza, obenem pa dopuščali še zadostno mero inovativnosti in kritične misli.

V reviji *Družboslovne razprave* uporabljamo model »dvojno slepega« recenzentskega postopka, v okviru katerega zagotavljamo anonimnost tako avtorjev in avtoric kot recenzentk in recenzentov. In medtem ko tiskana izdaja kasneje uganko, kdo je avtorica oziroma avtor članka, razreši, ostanejo imena recen-

zentk in recenzentov še naprej anonimna. Širši javnosti postanejo dostopna le izjemoma, na primer, če se recenzent_ka anonimnosti eksplicitno odpove, avtor oziroma avtorica članka pa njeno oziroma njegovo ime navede v javni omembi, kot je denimo zahvala v opombi na začetku članka. Na primere recenzentk in recenzentov, ki se odrekajo anonimnosti, naletimo zelo redko, zaradi česar je tudi njihov prispevek h kakovosti končnih besedil težko javno izpostaviti.

Uredništva znanstvenih revij vse pogosteje, še posebej pa v zadnjem desetletju, uporabljajo opisani model »dvojno slepega« recenzentskega postopka, vendar to ne pomeni, da nimajo druge izbire; obstajajo namreč tudi alternativni mehanizmi, ki se zanašajo na drugačen pristop k vprašanju avtoričine oziroma avtorjeve identitete. V izrazito manjšino sodijo denimo revije, ki se zanašajo na načelo »neanonimnosti«; ta prepoveduje vsakršno zakrivanje podatkov tako avtorjev in avtoric kot recenzentk in recenzentov. Ta pristop je sicer najbolj transparenten, obenem pa ga je tudi najtežje učinkovito implementirati, sploh če stremimo k najvišjim standardom na področju zagotavljanja nepristranskosti recenzij. Poleg tega obstajata še dva alternativna modela, ki temeljita na delni anonimnosti postopka; ta zakrivata bodisi ime avtorja ali avtorice bodisi ime recenzentke ali recenzenta. Še pred desetimi leti je bilo v znanstvenih publikacijah na večini področij najpogosteje v rabi načelo »enojne anonimnosti«; ta predpostavlja anonimizacijo recenzentskih ocen za avtorja oziroma avtorico, ne pa tudi anonimizacije besedila za recenzente in recenzentke (Brown 2006: 1275). Aktualno preferiranje modela dvojne anonimizacije lahko pripišemo vse glasnejšim opozorilom glede vpliva številnih dejavnikov na ocenjevalni postopek, kot so denimo etnična in rasna pripadnost, spol, institucionalna umeščenost in uveljavljenost oziroma senioriteta avtoric in avtorjev. In če se morda sprašujete glede četrte različice recenzentskega postopka, obstaja tudi model, s katerim naj bi bila imena pisk in piscev tajna, imena recenzentk in recenzentov pa javna. Ta pristop se, predvidljivo, nikoli ni zares uveljavil, saj otežuje in kompromitira nalogo recenzentov in recenzentk; ne zagotavlja jim namreč nobene varnosti, pač pa jih morda pretirano razgalja, kar lahko vpliva tudi na samo ostrino njihovih ocen.

V uredništvu *Družboslovnih razprav* recenzentski postopek jemljemo izjemno resno, saj se zavedamo njegovega posebnega pomena za revijo, ki si med drugim prizadeva tudi za objavlanje del tistih avtoric in avtorjev, ki so šele na začetku akademske kariere, in želi prispevati k razpravam, ki presegajo meje določenih družboslovnih in humanističnih disciplin. Izvedbe teh ambicioznih ciljev si ne moremo zamisliti brez članic in članov širše akademske skupnosti, ki ocenjujejo, da je kolegialno branje in recenziranje prispevkov vredno njihovega časa in truda. Naj zgolj v pomoč ponazorimo obseg takšnega nevidnega dela: minimum, h kateremu se zavezujejo recenzenti in recenzentke, ki sprejmejo v

obravnavo besedilo, oddano v presojo uredništva *Družboslovnih razprav*, je izpolnitev kratkega pisnega vprašalnika, na koncu katerega je prostor za dodaten komentar v obsegu vsaj 150 besed. V praksi urednici praviloma prejemava veliko daljše recenzije, ki vključujejo zelo podrobna in poglobljena navodila za avtorice in avtorje. Recenzentske sugestije in komentarji obsegajo tako nasvete glede odprave morebitnih napak kot tudi priporočila, kako bolje oblikovati teze ter premisliti uporabljene koncepte in metode ali pa kako čim jasneje izpostaviti najprodornejše argumente v besedilu. Mednarodna sestava našega bazena recenzentov in recenzentk nenazadnje prispeva tudi k temu, da avtorji in avtorice končno različico besedila prilagodijo tako, da lahko z njim učinkovito nagovorijo širše mednarodno občinstvo. V določenih primerih morajo recenzenti in recenzentke (v nekaterih pa si to celo želijo!) pregledati in celo komentirati drugo in včasih še tretjo različico prebranega besedila. Pri pripravi pričujoče številke je aktivno in poglobljeno sodelovalo vsaj osem recenzentk oziroma recenzentov z različnih področij iz širše regije; njihov angažma je močno prispeval h kakovosti člankov, ki so danes pred vami.

K uresničevanju poslanstva *Družboslovnih razprav* seveda enako pomembno prispevajo odgovorni avtorice in avtorji. Z oddajo besedila v uredniško in kolegialno presojo se zavezujejo k pozornemu branju recenzij ter k dobro utemeljenim odločitvam glede upoštevanja oziroma neupoštevanja recenzentskih napotkov. Popravljenim člankom morajo namreč priložiti odziv na prejeti recenziji, ki obvezno vključuje obrazložitev popravkov in drugih sprememb v luči prejetih komentarjev. Polno odgovornost za profesionalizem tega vidika uredniškega postopka nosi tehnična urednica Jasmina Šepetavc, ki skrbi za anonimiziranje vseh elementov v pravkar orisani sestavljaniki. Kot urednici pa zelo ceniva predanost reviji in produkciji akademske vednosti, ki jo izkazujejo vsi vpleteni in vpletene v nastanek posameznih številok. Upava, da enako čutite tudi naši bralke in bralci, in vas s tem vabiva, da prelistate izbor najnovejših besedil, do katerih so pripeljali vsi opisani postopki.

Številko odpira teoretsko bogat prispevek Aljoše Pužarja o sodobnih strukturah melodramatičnega občutenja. Avtor teoretska izhodišča podkrepi z (digitalno-) etnografsko študijo primera in diahrono primerjavo z drugimi dogodki. Pužar kolektivno žalovanje za nedavno preminulim jugoslovanskim in srbskim pevcem Đorđem Balashevićem, zelo prepoznavnim tudi v naši regiji, vzporeja z odzivi ljudskih množic na smrt drugih »junakov in junakinj ljudskih src«. V članku nakaže afektivne razsežnosti tovrstnega žalovanja, in oriše, kako se »ekonomije nemožnosti« pretvarjajo v »melodramatične izbruhe psevdopolitičnih (ne)možnosti«.

Razpravo o množičnem občutenju v naslednjem članku nadaljujeta Emanuela Fabijan in Marko Ribač, ki v izvornem znanstvenem prispevku predstavita rezultate

empirične raziskave o populizmu v slovenskih medijih (televizijskih informativnih oddajah) v kontekstu migrantske krize v letih 2015 in 2016. Avtorico in avtorja zanimajo predvsem »populistični antagonizmi« v medijskih narativih, pri čemer se osredotočita na mehanizme njihovega nastanka v političnem in medijskem komuniciranju. V razpravi prav tako preizprašujeta vlogo političnih intervjujev na televiziji pri reproduciranju populizma, in sicer skozi preplet televizijske logike in ritualiziranih novinarskih konvencij.

V drugi polovici številke se vrnemo k duhu pandemije, ki zadnji dve leti preveva (tudi) področje znanstvene produkcije. Teoretska refleksija Marjana Svetličiča o filozofskem, političnem in družbenem pomenu krize, povezane z virusom SARS-CoV-2, prinaša obsežen pregled literature na omenjene tematike. Pri tem premišljuje tezo, da lahko o krizi produktivno razmišljamo kot o »točki preobrata« za človeštvo, ki z njo dobi priložnost, da se odreče antropocentrizmu v korist ekocentričnemu svetovnemu nazoru. V poskusu ponuditi izvedljivo podlago za tak načrt Svetličič analizira osnovne podmene kapitalističnega in socialističnega družbenopolitičnega programa, pri čemer išče »hibriden model« in poudarja pomen Države za uspeh tovrstne ideje.

Številko sklepa članek Marjana Smrketa in Mitja Hafnerja Finka, ki predstavlja prizemljeno analizo lokalnih posledic in učinkov pandemije covid-19, pri čemer se posebej posvetita vzroku za statistično gledano šibko uspešnost Slovenije pri poskusih zajezitve širjenja virusa. Avtorja predstavlja sociološki pogled na problematiko, in sicer rezultate dveh anket javnega mnenja. V analizi razlogov, ki jih respondenti navajajo za (ne)upoštevanje nacionalnih ukrepov za preprečevanje širjenja bolezni covid-19, izpostavlja, da gre za kompleksno matrico, kjer kot eden pomembnih dejavnikov za nesodelovanje pri nacionalni strategiji izstopa pomanjkanje zaupanja v vlado.

Poleg izvornih znanstvenih člankov pričujoča številka Družboslovnih razprav vsebuje še štiri recenzije monografij. Tokrat predstavljamo nove slovenske prevode izbora klasičnih besedil, ki ga je pripravil urednik recenzij knjig Klemen Ploštajner. Rubrika kot taka izpostavlja še eno funkcijo akademskih recenzij: recenzije knjig so namreč med drugim tudi besedila, ki znajo navdušiti bralce in bralke ter jih spodbuditi k branju znanstvenih in strokovnih besedil. V tokratni številki si lahko preberete odzive na knjige Simone de Beauvoir (*Starost II: Biti v svetu*, o kateri razmišlja Metka Mencin), Paola Freira (*Pedagogika zatiranih*, ki jo recenzira Zala Gruden), Pierra Bourdieuja (*Praktični razlogi: o teoriji delovanja*, o kateri piše Marko Ribač) in bell hooks (*Naša pozicija: razred je pomemben*, ki jo pokriva Klara Otorepec).

Natalija Majsova in Tanja Oblak Črnič, glavni urednici

Literatura

Brown, Richard J. C. (2007): Double anonymity in peer review within the chemistry periodicals community. *Learned publishing*, 20 (2): 131–137.

Biagioli, Mario (2002): From book censorship to academic peer review. *Emergences: Journal for the Study of Media & Composite Cultures*, 12 (1): 11–45.

Dear reader,

This is the third (and final) issue for the year of *Družboslovne razprave* – *Social Science Forum*. Unlike the previous (double) issue, this one is not thematic; instead, showcasing a selection of articles and book reviews on a range of timely topics and discussions in the social sciences and humanities in general, as well as specifically in South-East Europe. The task at hand is as complex as it may seem, with the issue certainly proving to be a challenge to process and compile. We therefore dedicate this introductory note to everyone who took part in this laborious enterprise. Especially, we wish to thank the authors of the articles in this issue, and the anonymous peer reviewers whose invisible efforts are one of this journal's key quality assurance mechanisms. The reviewers' passion for knowledge production and ensuring high standards for scientific contributions shapes the content of *Social Science Forum* in considerable ways, yet their input remains under the radar.

Peer review is an integral part of the *Social Science Forum*'s publication process. While the main editors hold the right and responsibility to reject formally, structurally or thematically inadequate submissions before peer review, they cannot publish papers that have not undergone peer review. Each article is therefore anonymised and sent off to two experts in the field or – if these prove difficult to find – an expert in the field and a generalist, who evaluate the submissions and provide guidelines for improvement. This model ensures the latest developments are included in academic knowledge production. Peer review has been increasingly viewed as “one of the fundamental conditions of possibility of academic knowledge and the construction of its value” (Biagioli 2002: 11) since the end of World War II, and is even more so in the 21st century. At the same time, many concerns have been voiced regarding the objectivity, purposefulness and constructiveness of the procedure, leading journal editors to frequently reconsider what are the optimal procedures for preventing scientific fraud and streamline academic discourse, while leaving enough room for innovation and critical thought.

Social Science Forum relies on the “double-blind” peer review model, meaning that the author and the reviewer are unaware of each other's identity throughout the review process. While publication dispels the mystery around the authors' identity, the reviewers' names remain anonymous unless they specifically request that they be revealed to the authors (and may hence become accessible to the broader public should the authors choose to explicitly thank or otherwise acknowledge the reviewers in their publication). So far, the practice of reviewer-

identity-disclosure has been rare, making it difficult to publicly acknowledge their impact on the quality of the journal.

While double-blind peer review has become ever more popular over the past decade, models which rely on varying degrees of anonymity also exist. A small minority of academic journals thus subscribes to the “no anonymity” model whereby both parties in the review process are aware of the other’s identity. This model may be praised for its transparency, yet it is also seen as the trickiest one to implement if the goal is to ensure the highest standards of bias-prevention. Two other models employ partial anonymity, either concealing the author’s name from the reviewer, or vice-versa. Until the 2010s, the latter, “single anonymity”, namely, anonymisation of the reviewer’s comments coupled with disclosure of the author’s name to the reviewer, dominated in most scientific disciplines (Brown 2006: 1275). The recent preference for the double-blind model may be attributed to growing concerns over ethnicity-, race-, gender-, institution- and seniority-related biases. And, in case you have been wondering, the “reverse single-blind” model, which discloses information about the reviewers to the authors, but not vice-versa, predictably never gained traction, compromising the reviewers’ task by failing to grant them protection while potentially overexposing them, and possibly skewing their assessments.

Social Science Forum takes peer review very seriously, appreciating its significance for a journal that aims to promote the work of early-career scholars (among others), and to facilitate conversations across the social sciences and humanities. Our mission would be unthinkable without the efforts of our academic peers who see reading and reviewing their colleagues’ work as a rewarding investment of their time. To illustrate the scope of the endeavour: the minimal standard that Social Science Forum’s reviewers accept involves a succinct questionnaire allowing space for a short comment of a minimum of 150 words. In practice, most of the reviews we receive are much longer, providing the authors with detailed instructions on how to refine their claims, re-think their concepts and methods, and asking them to rectify errors, or to highlight the most outstanding aspects of their argument. Further, the international nature of our pool of reviewers ensures the journal’s articles are adapted to speak to a broader, international academic public. In some cases, the reviewers must – or choose to – comment on second or even third versions of manuscripts. Speaking in terms of this issue of the journal you are now reading, eight reviewers from different research areas within the broader region were heavily involved in the review process, helping to improve the publication results.

Equally, our mission would be unthinkable without responsible authors who we request to carefully consider all of the reviewers’ suggestions, and to respond

to them, summing up their reflections, and describing the changes made. Finally, it is the journal's technical editor, Jasmina Šepetavc, who kindly agrees to bear full responsibility for the professionalism of this process, ensuring the authors' and reviewers' anonymity. As editors, we find this level of commitment helpful and inspiring, and hope our readers feel the same way. Accordingly, we invite you to leaf through the latest set of texts generated by the process described above.

The issue begins with Aljoša Pužar's theoretically rich discussion on the contemporary structures of melodramatic feeling, underpinned by a (digital) ethnographic examination of a specific case in point, and a diachronic comparison with similar events. Pužar aligns the recent collective bereavement of the regionally famous Yugoslav and Serbian singer Đorđe Balašević with popular reactions to the death of certain other "celebrity folk heroes". He thereby points to the affective dimensions of such bereavement, sketching out how "economies of impossibility" are transformed into "melodramatic bursts of pseudopolitical (im)possibility".

In the following article, Emanuela Fabijan and Marko Ribač follow up on popular sentiment, presenting the findings of an empirical study on populism in and by Slovenian media (television news programmes) in the context of the 2015–2016 migration crisis. The authors trace "populist antagonisms" in media narratives, shedding light on how these emerge in both political and media communication, and questioning the role of political television interviews in the reproduction of populism through the conundrum of television logic and ritualised journalistic conventions.

The second half of the issue returns to the spectrum of the pandemic that has haunted knowledge production over the past 2 years. Marjan Svetličič's theoretical reflection on the philosophical, political and social significance of the COVID-19 crisis offers an impressive literature review of these topics, expounding on the proposition that the crisis might be productively thought of as a "turning point", pushing humankind to part with anthropocentrism and to take on a more ecocentric worldview. In an attempt to provide a feasible basis for this ambitious plan, Svetličič revisits the basic tenants of capitalist and socialist sociopolitical programmes, seeking a "hybrid model", and stressing the importance of the State in these efforts.

The issue concludes with Marjan Smrke and Mitja Hafner Fink who offer an empirically grounded view on the local ramifications of the COVID-19 pandemic, scrutinising the underlying causes of Slovenia's poor virus-containment figures. The authors offer a sociological take on the question, presenting the results of two public opinion surveys. Analysis of the respondents' reasons for (non)com-

pliance with (or defection from) the national pandemic-containment measures reveals a complex matrix, where the lack of trust in the government stands out as an important factor.

Apart from original research papers, this issue contains four book reviews. The books are all recent Slovenian translations of selected classics curated by *Social Science Forum's* book reviews editor Klemen Ploštajner, and revealing another dimension of the review process in academia: its capacity to excite the reader about scholarship. This month's selection includes books by Simone de Beauvoir (the second part of *The Coming of Age*, reviewed by Metka Mencin), Paolo Freire (*Pedagogy of the Oppressed*, reviewed by Zala Gruden), Pierre Bourdieu (*Practical Reason: On the Theory of Action*, reviewed by Marko Ribač), and bell hooks (*Where We Stand: Class Matters*, reviewed by Klara Otorepec).

Natalija Majsova and Tanja Oblak Črnič, editors in chief

Bibliography

- Brown, Richard JC (2007): Double anonymity in peer review within the chemistry periodicals community. *Learned publishing*, 20 (2): 131–137.
- Biagioli, Mario (2002): From book censorship to academic peer review. *Emergences: Journal for the Study of Media & Composite Cultures*, 12 (1): 11–45.